

11. עיין שירת בית אפרים סי' ר', דמנהג האשכנזים שלא לישא כפים בחוץ הוא מנהג קדום ואסור לשנותו, עיי' עור. וז"ל שירת משיב דבר ח"א סי' ק"ד ד"ח משיב: יזכורני ששמעתי במדקמה מחותני הגאון מהרי"ץ הגאב"ד הוואלוין ז"ל שפעם אחת הסכים רבינו הגרי"א ז"ל להנהיג נשיאת כפים בכל יום בבית מדרשו, ועכבוהו מן השמים, וגלקח לבית האטורים, בעת המחלוקת הנוראה בוילנא, ליע' ואח"כ הריז הגאון אביר הרועים מוהרי"ח ז"ל הסכים ביום אחד שביום המחרת יצוה לישא כפים, ובאותו לילה נשרף חצי העיר וביה"כ שבעיר, וראו והתבוננו שיש בזה איוה דבר טוד בסתרי השפעת חברכה היורד ע"י ברכת כהנים בחוץ, ואין אתנו יודע עד מהי. עכ"ל.

6) תולדות אפרים

בדבר אשר שאל כ"ח בדבר המנהג שנהגו כל מדינות אלו של ימי סביבונים ונשיאים כפיכס כ"ח ביו"ט לבד ויש מי שלבו נקט בדבר לפי שהמיעוט מן החורים הוא פסיון ונשיאים כפיכס בכל יום אם יש מקום ויסוד למנהג זה ואם יש כח, לבעלו אם לא :

תשובה בחמלס אנדר לו כי המנהג שהנחנו ונאמין טוים שלא יקחו כהנים כפיכס כ"ח ביו"ט ויש מקומות שנהגו אף בשבתות כול מנהג קדום יותר מן המנהג מלפני שנהגו בפי' חשב"ץ קטן שהיבד הלמודי של מהר"ם מרוטנבורג רבו עלי' הר"ם בכח וז"ל אינו אומר אחר ברכת כהנים ושמו אה שמי מפני שהי' ברכת כהנים לא היה לנו לומר מן הדין כפימיהם היו עולין לדוכן בכל יום וכנגד זה אלו אומרים ברכת כהנים עכ"ל ובספר כל בו סי' י"ח כח וז"ל וכח"כ הר"ם ב"ע שאין אומרים אחר ברכת כהנים ושמו כ"י לפי כפימיהם היו עולים לדוכן בכל יום וכנגד זה אלו אומרים ברכת כהנים זעירא עכ"ל וכ"כ בכל בו סי' קכ"ב וז"ל ואין המנהג עשה לעשות כ"כ אלא בשבתות ויו"ט ואפשר כי נאמנו מפני עורר ליבור עכ"ל ואחריהם החזיקו מהרי"ל כפי' רבם של כל גדולי מדינות אשכנז והאגור והדרי"ם ובש"ע בה"ג והט"ו והמ"א נעשו ראש אחיו רק. הט"ו כחך שאין לבעול ביו"ט העונה מחמת

כ"כ ע"ש ונראה מדברי'ם שאין לנו מסמכה וכן נראה מדברי אשר החזיקים ואף כפי' לא' כח כ"ח שיש כחם של בני א"י ומלכות מלכים כ"י אכל מ"מ לא מוקי חופשים לכחם שראו' לבעול המנהג דרכו בשאר מקומות כשמתכיר מנהג שאינו ישר נענינו ממוס דגם אינו אולי ומודה דבאחרת דכתיב אין לבעול מנהגם שהרי הם קיבלו עליהם חומר' ו' לבעול לנ"כ וכיון דליכא עכ"פ דררא דאסורא כמ"ס הכ"י גופיה נ"כ דכל שאל נקרא אינו עובר ובעמאל קא עשים מהרי"ל ומכוס ביטול מלאכה מאלן נבר שיפטעם לבעול המנהג אף אם היה גדול בחכמה כמו הכ"י ז"ל כיון שהמנהג נחייסד עפי' וחיטין ונעשה מעשה בפני גדולי הראשונים מהר"ם מרוטנבורג ותלמידיו החשב"ץ והכל בו ומהרי"ל והאגור והמ"א והט"ו וכמ"ס ונ"א וכל אשר גדולי הדורות עד זמננו זה לא היה אדם שפרסם בדבר וידוע הספרי הסדרי הדורות שמהר"ם מרוטנבורק נפטר בשנת ס"ח לאף השע"י ובשנת ה'הוא ברח הר"ם מאשכנז ובה' לטולטילא אשר בספרד כתבאר בסקדמת ספר לודס לדרך וכבר הראיתין שהיה מנהג זה בלשכח לפני מהר"ם ותלמידיו ומכללם כרא"ש ז"ל ומזמן הווא עד עתה עבר מחמשה מאות שנה ועתה אסובי וידי ירא וישפטו כעין שכלו אה כנצורים אנשי סעס הולס אשר הקטן שבחלמודי הלמודיים קטנים עכה ממחנינו האם אמר יאמר לילא ביד רמס ערוך אהם מלחמה וכחכו ועולם ידו יעשה חיל ועזר כנגדו לבעול המנהג אשר יסוד רבים וגדולים זה זמן רב ואף אם היה נעלם מאתנו טעם סדרי לגמרי וק"ו דעממא אחרי בה וליכא דררא דאסורא שהנחנו מחוייבים לעשות אינינו באפרכסם לשנוע בקול דכריכס ואחריהם לא נעשה :

וגם טעם הרמ"א שכתב משהו לכל ימות החול טרוד לבס על כמחיים ועל הכלכלה וזעמא אפס אולכילס לחס ואין שריו בשמחה הוא טעם אמיתיות כאשר כתב ר"י בר יסודס רבו של רש"י שהביא הכ"י ועיין בשו"ט מהר"ם כ"כ סימן שמי' שר"י בר יסודס כתב שאל מלא סמך בזה אלא נהגו שכל העומד לברך ראוי שיהיה שריו בשמחה ובטוב לבב שכן מליוו בילחך שאמר הביאה לי ליד והולכס ואחר שאלו ושחה אמר לברכו. והטעם הזה ז"ל גם על פניו כ"י ומלוא להכניג מדה הראשונים שכן מליוו בירושלמי מנהג עוקר הלכה עכ"ל וה"כ פשיטא שאין לנו לשנוע מלאכה מדה הראשונים שהכניגו שלא לישא כפים בכל יום לפי שאין שריו בשמחה ועיין ברא"ח סימן חק"ם אבל ביו"ט במלוא לשנוע בדגלים יש להם לישא כפיכס וכבר הבאחי מש"ס דחולין דאב"י דמי מלוא כ"כ משהו דלחיס ליה עיניה ולמי כיה נאס לברך ולסדר המלוא יומר מן אנ"י וסיה לו לדמות הענה שקבע בשביל מלוא זו שחבס עלינו לברך אה העם אלא ודאי דכיון דאס לא נקרא אינו עובר בשמחה עמא יכול להיות מן המעטין ומשכין יריכס וגדולי הדורות שכוו כהנים אלו בעל שארית יוסף וכש"ך והסמ"ע ואחריכס רבו כמו רבו שכוו כהנים ולא אחד בכס שמלאו לבו למעבד עובדא בנפשיה אף שהיו מחכבים המלוא ביוחר והבא לבנות המנהג הוא מלוא ככונן של הראשונים באלו היו ח"ו חולולים במלוא זו ועיין נחש"ד סימן רל"ב דיע לחוש ללעז על הראשונים היכא דליכא ספיקא ולידיים שראוי לסחמיר מן הדין ובזה פשיטא שיש לחוש ללעז על הראשונים ואין לך זולו גדול מזה וכפרט אחרי שבארחי יש לחוש לכמה איסורים שאין ספק שסבא לפנות ידו על ההחזנה ושוכיבא לידי ספר שו"א אהלי יעקב שהיבד סגאון מוהר"ר יעקב ששפורטע וסס איחא שבעה שסיו רודפס אחר לבי שצור וכ"י נהגו בקבלכס לומר ברכת כהנים בכל שנה מה שלא נהגו קודם לכן כ"ח ביו"ט לבד ואחר שנתגלה העעס סיו קלח אנשים שאחרו דמ"ע היא וכיון שהחזיקו בה אינם יכולים לחזור ממנה וכגאון הכ"י האריך בדבר והוכיח בפשטו ש"ה לחזר למנהג הראשון שהרי נהגו בכל גלילי ישראל ובפרט במלכות אשכנז ופולין כאשר כתב רמ"א שלא לאומדס כ"ח ביו"ט ע"ש וק"ו היכרים אחרי שבראחי שסמנהג נחייסד ע"ש גדולי הראשונים והאחרונים שלא לברך בנשיאת כפים הפורס ממנו כפורס מן החיים ואלקיים ימנו ויברכנו ברכת שמים : דברי זעירא מן מהרי"א הק' אפרים זלמן מרגליות מבראד

7) תולדות אפרים

ולענין בני חוץ לארץ הנמצאים בארץ ישראל ומחמללים מוסף ביום טוב שני של גלויות במנן לברס, ואין להם כהן אלא מבני ארץ ישראל, כתב בשו"ת שבט תלמי (ח"ג סי' צו אות א) שלא מלאו ליבנו להחזיר לכהן זה לישא כפיו, ובשו"ת אגרות משה (אוי"ח ח"ה סי' לו אות ו) מצד להחזיר, כיון שלבני הציבור יש חמילה ועבדות, ומסיים שם וצ"ע בזה.

ובני ארץ ישראל השוהים בחוץ לארץ במקום שאין נהגים לישא כפיים בכל יום, הורה הגרי"ק קניבסקי (ארחות רבנו ח"א עמ' סו) שאם מחמללים במנן של עצמם, יכולים לשאת כפיים, מאידך, דעת הגרי"ש אלישיב (שו"ת ישא יוסף ח"ג סי' לד) שגם באופן זה לא ישאו כפיהם, לפי שאסור לשנוע ממנהג המקום.